

UIT DE GALERIES & ANDER NIEUWS

Expositie die u niet mag missen

Door HANS REDEKER

Het Rotterdamse museum Boymans-van Beuningen kan er zich in de komende weken op beroemen, een van de belangrijkste exposities van het seizoen binnen zijn muren te hebben.

De honderd zeventiende-eeuwse Hollandse en Vlaamse tekeningen uit de Hermitage in Leningrad en het Poesjkinmuseum in Moskou, die voor het eerst in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel werden getoond en bij die gelegenheid uitvoerig in het CS van ons blad werden besproken, zijn namelijk sinds vanmiddag in dit museum te zien, tot 7 januari, om vervolgens nog door te reizen naar Maison Lugt, ofwel het Insti-

tut Néerlandais aan de Rue de Lille in Parijs.

Tekeningen plegen nog steeds voor een groter publiek minder aantrekkelijk te zijn dan het zoveel meer ogende en kleurrijke van schilderijen, al is de waarheid vaak artistiek gezien omgekeerd. Er valt dan ook langzamerhand een kentering te bespeuren, waardoor de aanvankelijk nog kleine kring van tekeningenliefhebbers, typische fijnproevers en kenners, maar ook de kunstenaars zelf, zich steeds verder uitbreidt.

Dat laatste zou dan zeker moeten gebeuren bij een expositie als deze, een sublieme keuze uit het toch al zo rijke bezit van de Russische staatsmusea, hoofdzakelijk opgebouwd in vorige

Schilderij van Jan Nieuwenhuys

eeuwen, op een wijze die al eerder werd geschilderd. Hoe „spectaculair” ook een tekening kan zijn, bewijst overigens de meer dan twee meter hoge en anderhalve meter brede tekening van Hendrick Goltzius, Bacchus, Venus en Ceres: Goltzius, die door tijdgenoten als Van Mander aan de top van alle tekenaars van zijn tijd werd gesteld, ook internationaal, ging in een „Federstuck” als dit over op het tekenen op speciaal daarvoor geprepareerd linnen.

Het boek waarin Van Mander dit schreef, verscheen overigens in 1604, hetzelfde jaar waarin ook deze tekening ontstond. En het hoort tot de pikante anekdotes achter deze expositie die niemand mag missen, dat hij daarin wel bij geruchte kon berichten dat Goltzius een zo groot doek onderhanden had, met enkele even grote naakten, maar zonder dat hij deze al had kunnen zien.

Voor kenners vooral is het dan een speciale vreugde tekeningen te zien waaraan men geneigd is het predicaat uniek te geven, wegens de grote zeldzaamheid van de maker of het bijzondere binnen zijn oeuvre. Dat geldt bijvoorbeeld voor het uitvoerige keukeninterieur met op de achtergrond in een nevensmak Christus in Emmaus van de uiterst zeldzame kunstenaar Van Rijck, en voor een studie van een In-

diaan, gemaakt door Van der Eeckhout, toen hij Johan Maurits van Nassau, nog altijd een van onze meest avontuurlijke Oranjes, op diens expeditie naar Brazilië vergezelde. De catalogus is integraal geïllustreerd.

jan nieuwenhuys

Dezer dagen opende in galerie Nicolas, nieuwe verschijning binnen het Amsterdamse galeriewezen, een tentoonstelling van Jan Nieuwenhuys, een naam die zeker jongeren niet zoveel zal zeggen. Toch fas deze zelfde Jan Nieuwenhuys een van de oprichters van de groep van experimentelen en Cobra, ruim twintig jaar geleden samen met Appel, Corneille, Constant en anderen, om bij de Hollandse experimentelen te blijven.

Appel, Corneille, Jorn, Alechinsky hebben het internationaal al vroeg gemaakt, Constant sloeg met Nieuw Babylon ook nieuwe wegen in, al zette hij daarin juist heel consequent grondgedachten van Cobra in creatieve praktijk om. Anton Rooskens beleeft juist in deze jaren een voor hemzelf zelfs verrassend hoogtij, van Amerika tot Noord-Europa en Parijs. En Jan Nieuwenhuys?

Insiders weten dat ook Constant Nieuwenhuys heet en dat ze broers zijn. Maar het gerucht wil dat de beide broers elkaar op

de opening voor het eerst na twintig jaar weer hebben ontmoet, hoewel ze beide in het zelfde Amsterdam wonen. En nu dan Jan Nieuwenhuys, na twintig jaar, met veel recent werk maar ook een paar creaties uit die tijd. En dan blijkt Jan Nieuwenhuys zichzelf gelijk te zijn gebleven op een wijze waarvan ik niet weet of ik hem moet benijden of beklagen.

We zijn er weer helemaal, daar in die wereld van Cobra, die voor de meesten maar kort duurde. De dieren, de menselijke wezens, de demonische mengfiguren, geschilderd op een manier, waarin de kindertekening, het werk van krankzinnigen en van de „primitieve volkeren” doorklinkt, spontaan, uitbundig, onbekommerd.

Jan Nieuwenhuys is het blijven doen, wel kleurig maar met weinig gevoel voor kleur. Wel met de sensitiviteit van een tekenaar, waardoor zijn tekeningen en ander kleiner werk veel beter zijn dan zijn grote schilderijen. „Ik schilder zoals ik schrijf, zoals ik lach”, aldus Jan Nieuwenhuys.

En de inleider tot zijn catalogus omschrijft het als volgt: „Zijn werk heeft zich dan ook binnen de mogelijkheden van het Cobraïdroom ontwikkeld tot een speelse en fantasierijke variatie van het naoorlogse surreële expressionisme.” (Singel 415, Amsterdam, tot 2 januari)

Rembrandt: toneelspeler (op de expositie in Boymans)